

VASILE VETIȘANU, Deschideri filosofice în cultura tradițională, Ed. Eminescu, București, 1989, 287 p.

Lucrarea se evidențiază prin ineditul său și constituie o importantă contribuție la studierea Etosului românesc, bazându-se pe o vastă bibliografie de specialitate.

Materialul este structurat pe cinci capitole: I. Probleme filosofice în cosmogonia populară; II. Temeiurile existențiale ale culturii populare și viața socială; III. Treptele lumii românești; IV. Înțelepciunea românească a sintagmei; V. Umanismul culturii populare. La aceste capitole, care constituie conținutul științific al lucrării, se adaugă o introducere și concluzii.

Ca o privire de ansamblu, autorul se referă în această lucrare, la cultura materială și spirituală de tradiție multimilenară, ca la o sinteză unică a spiritualității românești, care definește specificul nostru național.

Valorile culturii populare tradiționale subliniază autorul, nu aparțin numai trecutului, ci reprezintă liantul deschis, legătura de esență cu tot ceea ce a fost încorporat în sfera culturii naționale, până în prezent. Argumentul etnic al culturii, s-a manifestat în mod susținut în cadrul unei spiritualități rurale, oglindind un specific de viață și complexul unor îndeletniciri legate de cultivarea pământului, care au dat existenței noastre istorice și culturale, argumentele vechimii noastre ca popor.

Dimensiunea etnică a unei culturi, concentrează, în substanța ei, cele mai caracteristice forme de viață materială și spirituală a unui popor, devenind ea însăși prin aceasta un argument al continuității istorice.

Dacă istoria înseamnă creație și afirmare creatoare, atunci dispare și teoria vidului în istorie. Când se va scrie, Filosofia poporului român, va trebui să se înceapă cu istoria spiritualității sale, o adevărată filosofie a istoriei. Filosofia acestei istorii se instituie prin creație. Ea nu începe cu generalități, ci cu realități etnice, care vin din neolitic și de mai departe.

Culturile populare au avut funcții genetice în determinarea unei viziuni despre lume, deoarece ele includeau o străveche experiență practică și spirituală despre om și viață.

În cultura populară, gândirea reacționează retroactiv printr-o reluare succesivă a unor experiențe spirituale, fără să se închisteze în noțiuni sau categorii rigide.

Gândirea populară în autenticitatea ei, a fost consecventă cu realitatea lumii, în care s-a afirmat. Ornamentica populară atestă vechimea unor preocupări și puterea de abstractizare a gândirii populare, prin folosirea judicioasă în profunzime a celor mai variate motive solare, zoomorfe și antropomorfe. Ca exemplu edificator, autorul îl citează pe Mircea Eliade, care preocupat de arheologia spiritualității populare, susține că ornamentele sunt cele mai vechi mărturii ale unei creații umane.

tombrie 1990. În cuvinte calde, fără ostentație, dar cu o riguroasă respectare a adevărului istoric este restituită istoria monarhiei în România, peste un secol de istorie românească falsificată grosolan și zgomotos în anii dictaturii comuniste din ordinul Kremlinului.

Perioada 23 august 1944 — 30 decembrie 1947 este explicată cu amănunte de către Regele Mihai, implicarea sa în Actul de la 23 august, trădarea României de către aliații occidentali, abdicarea forțată, nelergală și neconstituțională la care a fost silit de slugile Moscovei.

Perioada dictaturii comuniste pe care Mihai I a trăit-o lăsată alături de români chiar dacă s-a aflat departe de ei, încercările făcute pentru a le salva soarta și inutilitatea acestor gesturi care s-au lovit de lipsa de înțelegere a Marilor Puteri.

„Românii trebuie să-și cunoască bine istoria, mai ales istoria ultimilor două secole, care a fost cel mai primejdios falsificată. Trebuie să se înapoieze oamenilor adevărul despre ei înșiși.

Noi trebuie să ne întoarcem la viața civilizată de dinainte.

Noi avem la ce să ne întoarcem.“ (cap. XXX, pag. 211).

Este în același timp o carte-biografică, dar o biografie de viață a unui om fără biografie proprie. Singurele momente de lumină în această viață în copilărie și adolescență sunt legate de Regina-Mamă. Apoi, durerea tânărului suveran se identifică cu soarta crudă a poporului român, urmează exilul forțat și toată această jumătate de secol de despărțire de poporul său cu care se identifică și pe care cu demnitate se simte îndreptățit să-l reprezinte.

„Noi am considerat că trebuie să trăim în așa fel, încât, fie și numai în fața conștiinței noastre, să reiasă că suntem în doliu pentru țară.“ (cap. XXIX, pag. 209).

Este totodată și o carte de înțelepciune din care se degajă portretul unui OM: credința în adevăr și dreptate, posibilitatea perfectabilității naturii umane, credința în Dumnezeu și în români.

„Nu am sperat. Am știut. Am știut că nimic din ceea ce se dovedește de la început artificial nu este sortit să dureze. Comunismul este un artificiu social și politic. Chiar prin acest fapt, că nu ține seama de natura umană, el este ca o grefă pe care organismul o expulzează după o anumită vreme.“ (cap. XXIV, pag. 178).

Treizeci de capitole de dialog politic, dens, cu adâncimi nebănuite și o analiză detașată și reală până la nuditate a evenimentelor din ultima jumătate de veac într-o limbă românească de o tulburătoare simplitate și eleganță, de o pertinentță și subiectivitate cu adevărat regală.

Convorbirile cuprind în Addenda documente din arhiva personală a Regelui Mihai I. Testamentul regelui Ferdinand este din acest punct de vedere o dovadă de patriotism și dragoste pentru născutul românesc și pentru români, pentru instituțiile de bază ale României Mari: armata, biserica, școala.

„Neuitatul și înțeleptul meu unchi, Regele Carol I, în lungă și slăvită sa domnie a întemeiat puternic și sănătos noul stat al României dezvoltând minunatele însusiri de muncă și de progres ale poporului ei, redând și organizând în glorioasa ei armată străbunele virtuți ostășesti ale neamului ei. Rezemat de aceste virtuți la rândul meu am putut desăvârși opera națională și am aflat în clipele cele mai hotărâ-

toare împrejurări credința neclintită și eroismul nețărmurit al oștirii de care mă simt legat în adâncul sufletului“.

Dar cele mai dureroase sunt scrisorile și mesajele adresate de Regele Mihai și apropiații săi puterilor occidentale începând din 1945, vorbind despre suferințele românilor, pentru că ele s-au lovit de un zid al tăcerii peste care a coborât după 30 decembrie 1947 Cortina de Fier. Este elocventă această diplomație de „nu știu, n-am auzit“, practică de Departamentul de Stat al SUA cum este cea din 21 aprilie 1945 :

„Nu se consideră oportun să se dea un răspuns formal scrisorii Regelui, având în vedere îndeosebi tonul și conținutul memoriului alăturat... Ar trebui să evitați exprimarea oricăror puncte de vedere asupra memoriului, spunând pur și simplu, dacă se pune problema că documentul a fost remis Departamentului spre studiere.“

Sunt publicate mesajele adresate de Regele Mihai poporului român în fiecare an cu ocazia sărbătorilor de Crăciun, de Anul Nou, de Sfintele Paști. Au fost singurele momente de lumină în negura celor 45 de ani de dictatură comunistă transmise în eter de radio Europa Liberă, BBC și Vocea Americii.

O cante despre români și pentru români scrisă cu simțire, suferință și credință de un Român.

„Locul unde te naști are o stea a lui, așa se spune. Sub orice altă stea ai alege să trăiești și oricât de bine ți-ar merge lucrurile, este imposibil să nu observi că tot ceea ce faci, tot ceea ce gândești se leagă de dorința actuală de a te întoarce din nou în locul unde te-ai născut pe pământ“ (cap. XIII, p. 96).

VIORICA CRISTEA

MIRCEA CIOBANU. Nimic fără Dumnezeu. Noi convorbiri cu Mihai I al României, Ed. Humanitas, București, 1992, 288 p.

Continuarea dialogului „Convorbiri cu Mihai I al României“ a fost o necesitate după primirea mai mult decât călduroasă pe care românii au făcut-o cărții ca răspuns în primul rând la faptul că pentru prima oară adevărul străpungea zidul minciunii „edificat“ cu atâta trudă jumătate de veac de propagandă comunistă.

Emoția și credința însoțesc cititorul de la prima replică a noului dialog la care suntem invitați nu atât de autor, ci mai ales de conștiința restabilirii adevărului despre o mare personalitate a istoriei contemporane, cu care avem fericirea de a fi compatrioți — Regele Mihai I al României.

Cuprinzând nouă capitole : „Un an de la primele convorbiri“, „Comitetul Național Român“, „Minoritățile și naționalismul“, „Basarabia“, „Omul de neînlocuit“, „Concilierea națională“, „Crăciun, 1990“, „Paște,